

tepav

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Ekonomi gündemi neler getiriyor?

Güven Sak
25 Eylül 2011

Büyüme performansı önemli

2011 ilk yarıda büyüme şampiyonu olduk

En Başarılı 10 Ülke		En Başarısız 10 Ülke	
Türkiye	10,2%	ABD	1,9%
Çin	9,6%	Fransa	1,8%
Arjantin	9,1%	Avustralya	1,2%
Şili	8,2%	İngiltere	1,2%
Hindistan	7,7%	İspanya	0,8%
Peru	7,2%	Norveç	-0,2%
Endonezya	6,5%	Portekiz	-0,7%
Hong Kong	6,3%	Japonya	-0,9%
İsveç	5,9%	İrlanda	-0,1%
Tayvan	5,6%	Yunanistan	-6,4%

Stres testini aştık

Her iki listede yer alan tek ülkeyiz

2009'da En Hızlı Küçülen Ülkeler		2010'da En Hızlı Büyüyen Ülkeler	
Finlandiya	-8.3%	Singapur	14.5%
Rusya	-7.9%	Tayvan	10.8%
Macaristan	-6.7%	Çin	10.3%
Meksika	-6.5%	Arjantin	9.1%
Japonya	-6.3%	Türkiye	8.9%
Danimarka	-5.2%	Hindistan	8.6%
İsveç	-5.1%	Tayland	7.8%
İtalya	-5.1%	Brezilya	7.5%
İngiltere	-5.0%	Malezya	7.2%
Türkiye	-4.7%	Hong Kong	6.9%

Türkiye, son 3 yılda en iyi performans gösterenler arasında 7. sıraya yükseldi

En iyi performans gösteren ülkeler

2008Ç2'ye göre 2011Ç2'de GSYİH düzeyi

1	Çin	130.8
2	Hindistan	124.9
3	Arjantin	120.1
4	Singapur	118.1
5	Endonezya	117.6
6	Peru	116.8
7	Türkiye	110.7
8	Tayvan	109.8
9	Polonya	109.6
10	Şili	109.4

■ Bir önceki çeyrekte
10.sıradaydık

Krizle boğuşan Avrupa ekonomileri ise toparlanmadan oldukça uzaktalar

En kötü performans gösteren ülkeler

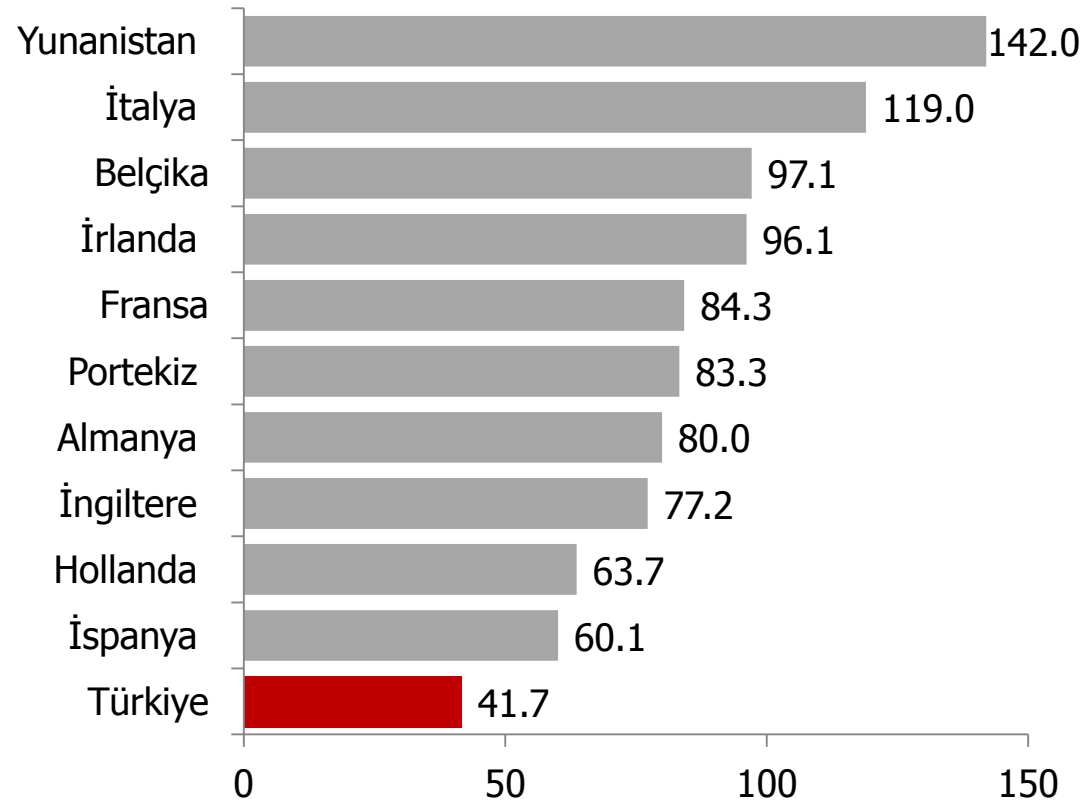
2008Ç2'ye göre 2011Ç2'de GSYİH düzeyi

1	Yunanistan	87.5
2	İrlanda	92.2
3	Macaristan	94.5
4	Japonya	95.2
5	İtalya	95.8
6	İspanya	96.2
7	Finlandiya	96.2
8	İngiltere	96.2
9	Venezuela	97.0
10	Danimarka	97.3

Avrupa kriziyle kamu maliyesinin önemi ortaya çıktı

- Avrupa'da birçok ülke borç sarmalında
- Çevre ülkelerde başlayan kriz merkez ülkelere yayılma eğiliminde

**Kamu borcunun GSYİH'ya oranı
(2010, %)**

Avrupa'da borç sarmalı

Merkezdeki bankaların 5 ülkedeki riski 2 trilyon dolar

Yunanistan

- Almanya – 45 milyar \$
- Fransa – 75 milyar \$
- İngiltere – 15 milyar \$

Portekiz

- Almanya – 47 milyar \$
- Fransa – 45 milyar \$
- İngiltere – 24 milyar \$

İrlanda

- Almanya – 184 milyar \$
- Fransa – 60 milyar \$
- İngiltere – 188 milyar \$

İspanya

- Almanya – 238 milyar \$
- Fransa – 220 milyar \$
- İngiltere – 114 milyar \$

İtalya

- Almanya – 190 milyar \$
- Fransa – 511 milyar \$
- İngiltere – 77 milyar \$

Fransa

911 milyar \$

Almanya

704 milyar \$

İngiltere
418 milyar \$

ABD'de neler oluyor?

- Büyüme verileri kötü geliyor
 - Toparlanma umudu başka baharlara kaldı
 - İstihdam artmıyor
 - Son 1 ayda 200 bin işsiz umudunu kaybetti
 - Avrupa'daki krizle birlikte ikinci dip ihtimali arttı
- Borçlanma limiti tartışmaları piyasaları tedirgin etti
 - Siyaset her yerde siyaset
 - Kutuplaşmadan şikayet edenler ABD'ye baksın
 - "Bu Kongre kemer sıkamak için uzlaşamaz" algısı oluştu

Gelişmeler nasıl devam eder?

- Siyaset ekonominin önünde: Ortak gündem geliştirilemiyor
- Dünyanın en büyük ekonomisi ABD, piyasalara güven vermiyor
- Yunanistan'ın borcunu ödeyemeyeceği konusunda herkes mutabık
 - Ortak para birimi Euro parçalanabilir
- Bugünün cevapsız soruları nedir?
 - Avrupa Birliği siyaseten bu krizi atlatabilir mi?
 - 2 trilyon dolar riski olan Fransa, Almanya ve İngiltere kendini kurtarabilir mi?
- Yeni bir düzen, ama nasıl bir düzen?

Türkiye'de neler oluyor?

- Türkiye de küresel piyasalarla birlikte son dönem gelişmelerinden etkileniyor
- Türkiye'yi dış etkilere açık hale getiren 3 etken
 1. Artan cari açık
 2. Bütçedeki sıkılaştırmanın gecikmesi
 3. İletişim stratejisindeki yanlışlıklar

İhracatta 45 ülke arasında 31. sıradayız

İhracat ta en iyi performans gösteren ülkeler

2008Ç2'ye göre 2011Ç2'de ihracat düzeyi

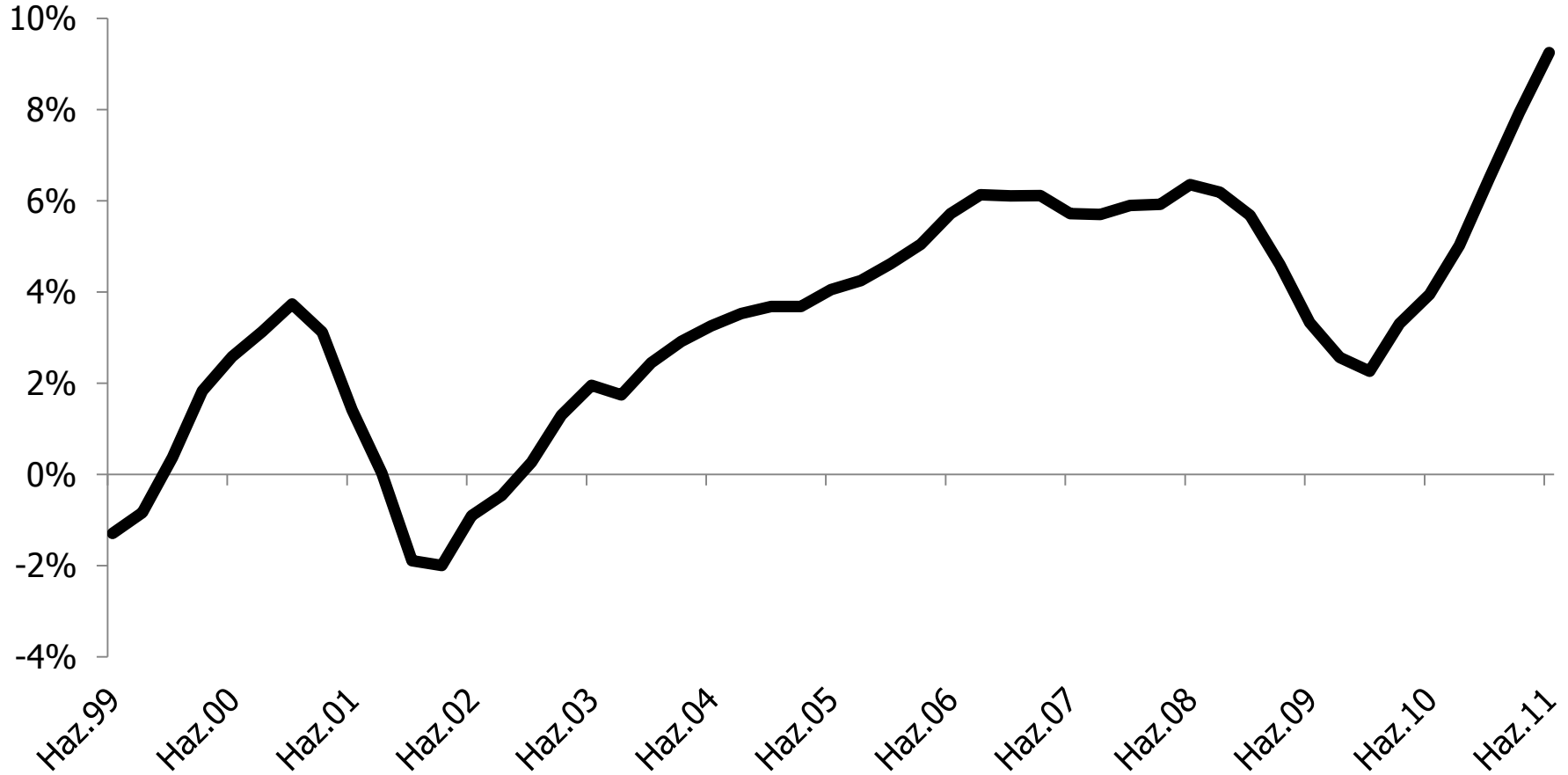
1	Avustralya	141
2	Hindistan	140
3	Endonezya	138
4	Peru	138
5	Çin	131
6	Arjantin	131
7	Brezilya	129
8	Kore	125
29	Japonya	96.3
30	Portekiz	96.1
31	Türkiye	96.0
32	Almanya	95.2

Türkiye'nin dünya ticaretinden aldığı pay

	<u>2009</u>	<u>2010</u>
İhracat	% 0,82	% 0,76
İthalat	% 1,11	% 1,21

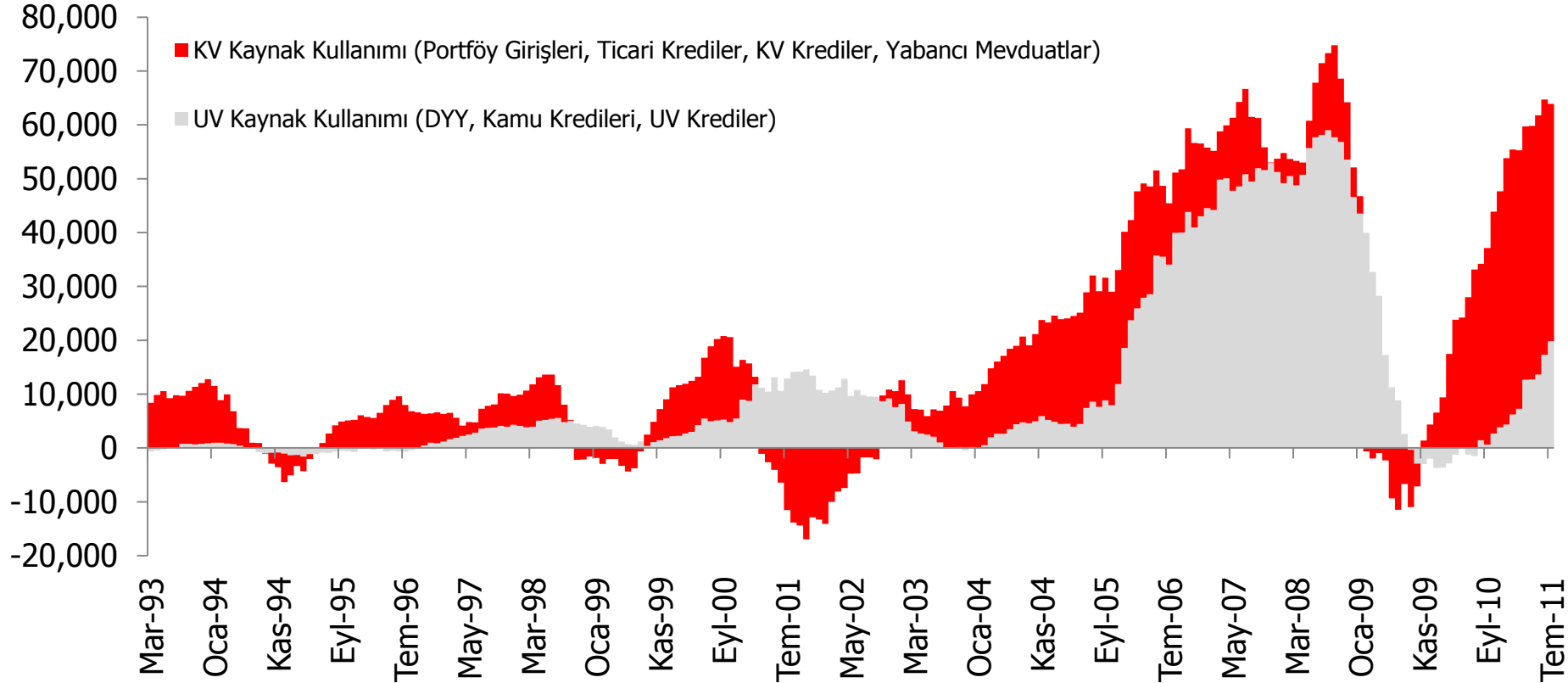
İthalatın ihracattan hızlı artması cari açığı tarihi seviyelere taşıdı

Cari Açığın GSYİH'ya Oranı (12-aylık küm.)

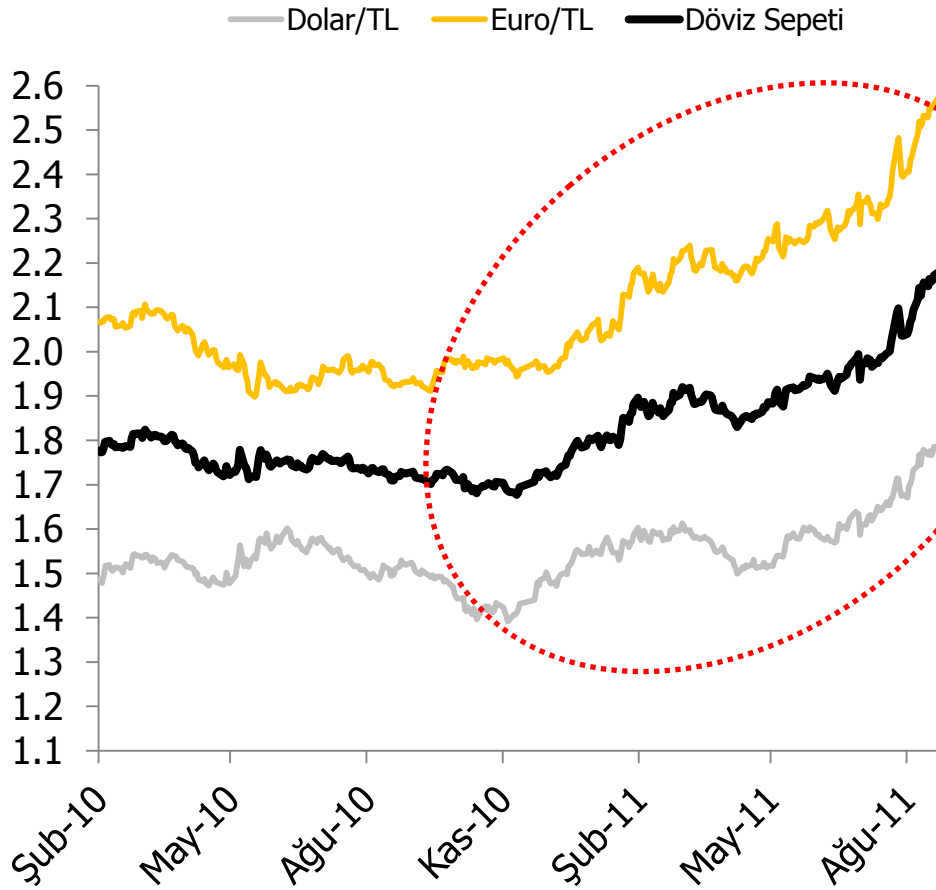

Cari açığın kısa vadeli finansmanı sorunu daha da önemli hale getiriyor

- Son 1 yıldaki fon girişlerinin %69'ü, yılın ilk 7 ayındaki fon girişlerinin %60'ı kısa vadeli

Cari açık ve dışarıdaki çalkantı kurdaki hareketi kaçınılmaz kıldı

- Hareket aslında Kasım 2010'da başladı
- Son 9 ayda TL
 - ➔ Dolar ve Euro sepetine karşı % 29 değer kaybetti

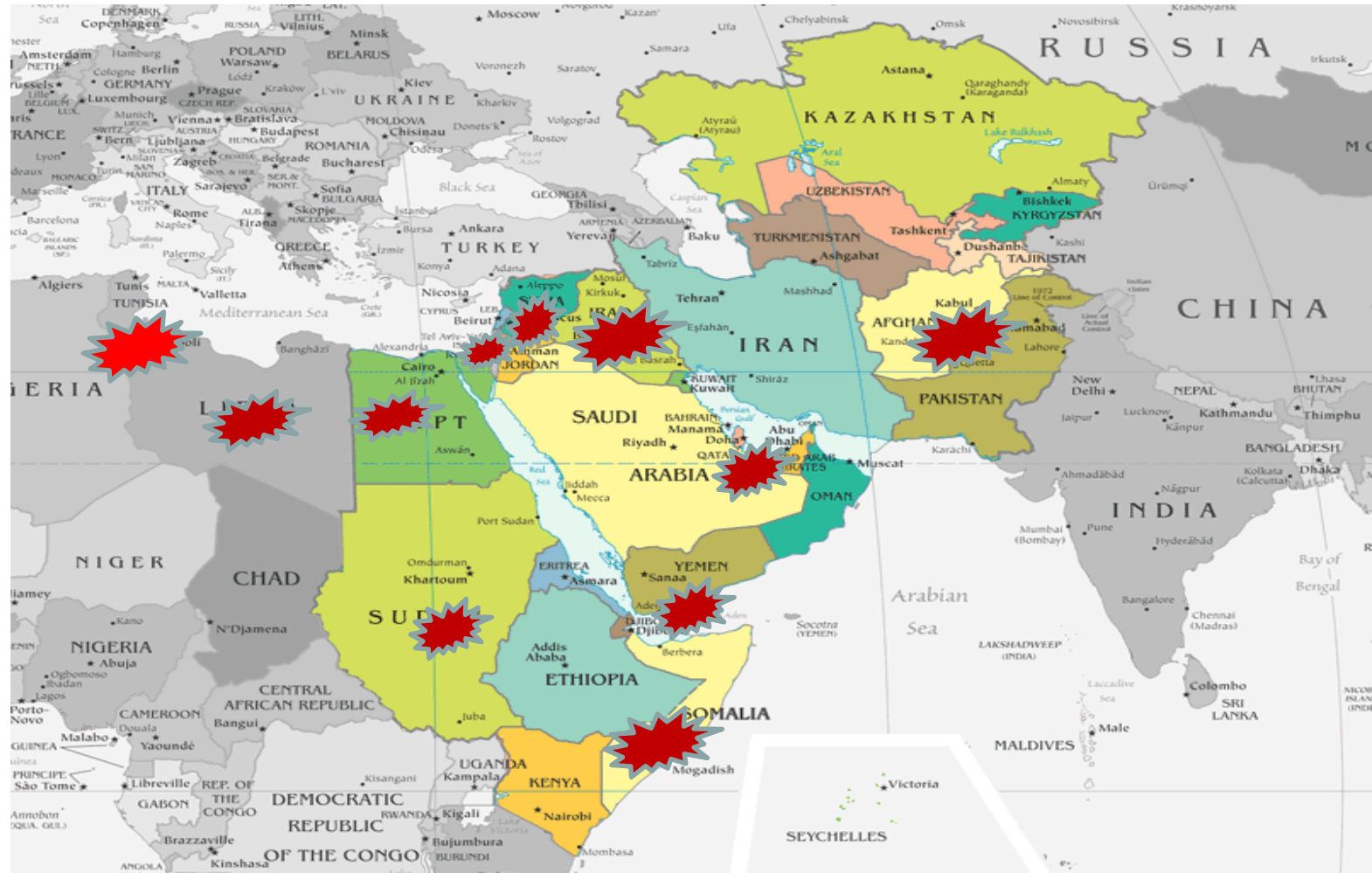
Kurdaki artış ne getirir? (1)

- İhracatta ve turizm gelirlerinde artış
 - Kriz döneminde kaybettiğimiz pazarları geri alabiliriz
 - Avrupa'da talep düşük olmasına rağmen Orta Avrupa ve Uzak Doğu ülkelerine göre avantaj elde edebiliriz
- İthal girdi maliyetlerinde artış
 - Yılda 40 milyar dolarlık enerji faturamız var
 - Dolar 1.40'tan 1.80'e gelince 16 milyar liralık ekstra ödeme anlamına geliyor
- Enflasyon ve fiyat artışları
 - İthal girdilerden dolayı fiyat intibakı kaçınılmaz

Kurdaki artış ne getirir? (2)

- Özel sektörün döviz cinsi borcu karlılığı olumsuz etkileyecek
 - Kur uzun yıllar fazla hareket etmeyince şirketler nasıl davranır?
 - Özel sektörün dış borcu
 - **150 milyar dolar** dış borç var: 87 milyar doları reel sektörün
 - Önümüzdeki 12 ayda 58 milyar dolarının vadesi geliyor
 - 25 milyar dolar reel sektörün
 - Yurtiçi bankalardan alınan döviz cinsi krediler
 - Şirketlerin **105 milyar dolar** döviz cinsi kredi borcu var

Orta Doğu'daki ayaklanmalar bir diğer istikrarsızlık unsuru

Arap Baharı'na nasıl bakmak gerekir?

- Yirminci yüzyılın son bölümü Çin ve Hindistan gibi ekonomilerin küresel ekonomiye entegrasyonu dönemiydi
 - İlk günlerini yaşadığımız bu dönem ise İslam coğrafyasının küresel ekonomiye entegrasyonunu sağlayacak gibi görünüyor
- Bu dönüşüm uzun vadede Türkiye için son derece faydalıdır
 - Ancak, dönüşümün sancılı bir süreç olduğunu en iyi biz biliriz
 - Orta vadede istikrarsızlığın devam edecek gibi görünüyor

İhracat talebinde önümüzdeki dönemde sorun yaşanabilir

Sektörlerin hedef pazarlara göre strateji geliştirmesi lazım

AB'ye en fazla ihracat yapılan sektörler

	İhracat (milyar \$)	AB'nin Payı
Hazır Giyim	10.4	82%
Otomotiv	10.1	75%
Tekstil İplikleri	4.3	48%
Elektrikli Makineler	3.8	52%
Sebze-Meyve	3.2	52%
Metal Ürünler	1.8	40%
Telekomünikasyon	1.7	88%
Demir-Çelik	1.7	16%
Demir Dışı Metaller	1.3	61%
Güç Üreten Makineler	1.3	61%

MENA'ya en fazla ihracat yapılan sektörler

	İhracat (milyar \$)	MENA'nın Payı
Demir-Çelik	6.2	60%
Elektrikli Makineler	1.9	25%
Petrol Ürünleri	1.8	45%
Tekstil İplikleri	1.7	18%
Otomotiv	1.4	11%
Mineral Ürünler	1.4	38%
Metal Ürünler	1.3	30%
B.Y.S. İmalat	1.3	37%
Tahıl Gevreği	1.0	57%
Sebze-Meyve	0.8	14%

Ne yapmalıyız?

Yöneticilerimiz farkında, tedbirler alınıyor

1. Büyük resim önemli fırsatlar içeriyor

- Karamsar olmaya gerek yok
- İlk 10 ekonomi arasına girmeye odaklanalım
- Avrupa, Avrasya, Orta Doğu ve Orta Asya bölgesinin en hızlı büyüyen, en dinamik ülkesiyiz

2. İhracat pazarlarımızı çeşitlendirelim

- Avrupa'daki kriz derinleşirse ihracatı olumsuz etkileyebilir
- Arap Baharı'nın yarattığı yatırım ve turizm fırsatları değerlendirelim
- Olmadığımız pazarlara gidelim. Hedeflerimizi doğru belirleyelim.

Yukarı çıkmak için verimliliği artırmamız gerekiyor

		Nominal GSYİH	Çalışan başına üretim
1	ABD	14,582,400	104.9
2	Çin	5,878,629	7.9
3	Japonya	5,497,813	87.9
4	Almanya	3,309,669	85.4
5	Fransa	2,560,002	99.5
6	İngiltere	2,246,079	77.6
7	Brezilya	2,087,890	94.8
8	İtalya	2,051,412	89.7
9	Hindistan	1,729,010	4.1
10	Kanada	1,574,052	92.4
11	Rusya	1,479,819	21.2
12	İspanya	1,407,405	76.3
13	Meksika	1,039,662	23.7
14	Kore	1,014,483	42.6
15	Avustralya	924,843	82.2
16	Hollanda	783,413	91.1
17	Türkiye	735,264	32.5
18	Endonezya	706,558	6.5
19	İsviçre	523,772	113.4
20	Polonya	468,585	31.3

- Türkiye, işgücü verimliliği açısından 14.sırada
- Gelişmiş ülkelerin çalışan başına üretimi 80-110 \$ arasında

Yeni bir büyüme stratejisine ihtiyacımız var

Yıllık %7 Büyüme Senaryosu (bin \$)

2010	735,264
2011	793,587
2012	857,391
2013	926,326
2014	1,000,802
2015	1,081,267
2016	1,168,201
2017	1,262,124
2018	1,363,599
2019	1,473,233
2020	1,591,681
2021	1,719,652
2022	1,857,913
2023	2,007,289

■ 2023 hedefleri için en az %7 büyümeliyiz

■ Verimlilik artışı büyümenin anahtarı

→ Çalışan başına üretim 32 bin \$'dan 72 bin \$'a çıkmalı

Sanayi stratejisi değil, sanayi stratejileri

- İllerdeki kapasite iyi analiz edilmeli
 - Altyapı/üstyapı, kalifiye eleman (imkanlar seti)
- Uygun sanayi stratejileri uygulamalıyız
 - Tek bir strateji yetmez, her il için ayrı ayrı stratejiler lazım
- Stratejinin merkezinde üretim çeşitliliğini ve inovasyonu arttırmak olmalı
 - Çeşitlilik artarsa Anadolu cazibe merkezi haline gelir

Yapısal reformları vakit kaybetmeden hayata geçirmeliyiz

- İnsanımıza ve kaliteye daha fazla yatırım yapılması gereken bir dönemdeyiz
- Daha demokratik ve çağdaş **yeni bir Anayasa** hepimiz için olmazsa olmaz
- Uzun bir yapısal reform listesi bizleri bekliyor

Yapısal Reform Alanları

- ✓ Siyasi partiler ve seçim kanunları
- ✓ Vergi reformu
- ✓ **Mevzuat reformu**
- ✓ **İstihdam piyasası reformu**
- ✓ Yargı ve Mevzuat reformu
- ✓ Kamu yönetimi reformu
- ✓ Eğitim reformu
- ✓ Mesleki eğitim reformu

Hedef pazarlar önümüzde duruyor

En büyük 50 ihracat pazarının 26'sında neredeyse yokuz

	Ülkenin 2010 yılı İthalatı	Türkiye'nin 2010 yılı İhracatı	Türkiye'nin Payı
Çin	1,396,003	2,269	0.16%
Japonya	694,052	272	0.04%
Güney Kore	425,212	304	0.07%
Hindistan	326,647	606	0.19%
Avustralya	201,643	336	0.17%
Malezya	164,733	225	0.14%
ABD	1,968,071	3,763	0.19%
Kanada	391,924	480	0.12%
Meksika	310,618	146	0.05%
Brezilya	191,492	615	0.32%
Şili	58,956	81	0.14%
Arjantin	56,503	179	0.32%